

nevyváženost ve všech sektorech výzkumu a že se naše země se zastoupením žen ve vědě pohybovala na posledních příčkách při srovnání s ostatními státy Evropské unie.

Ze statistik NKC – gender a věda dále vyplývá, že zatímco absolventek magisterského studia je více než mužů, 61 %, podíl doktorandek klesá na 45 % a vědkyň je již pouze zmíněných 28 %. Je to především proto, že kolem třicítiky ženy na několik let z akademického života mizí. Jejich kariéra se tak zastavuje či zpomaluje. Jelikož je vědecké prostředí poměrně specifické, zaměřené na výkon a kontinuální publikaci výsledků, není divu, že po návratu z několikaleté mateřské a rodičovské „dovolené“ obtížně dohánějí mužské protějšky.

3 Josef Bryja s Michalem Horským předávají ocenění Alžbětě Devánové z Ústavu botaniky a zoologie PfF MU za 1. místo v kategorii studentská přednáška.

4 Martin Reichard (vpravo) z ÚBO AV ČR předává cenu Jiřího Gaislera za významný přínos k výzkumu biologie obratlovců v kategorii senior researcher Lukáši Kratochvílovi z katedry ekologie PfF Univerzity Karlovy. Snímky R. Coufala

Organizátoři Zoologických dnů nepomněli tento den ani problémy žen ve vědě připomenout, a to formou informačních bannerů i v programu, kde uvedli statistiku účasti a zapojení žen na Zoologických

dnech za posledních 20 let. Z grafů (blíže na webové stránce Živy) bylo patrné, že žen se sice účastní méně, ale zapojují se velmi aktivně, především formou posterových prezentací. Z grafů ale zároveň vyplynulo, že plenární přednášky zůstávají z 91 % stále především doménou mužů.

Těšíme se tedy na opětovné setkání na Zoologických dnech v r. 2024, tentokrát v Ostravě, a věříme, že zde úspěšné vědkyně dostanou větší příležitost v plenárních přednáškách.

**Sborník ze Zoologických dnů 2023
je ke stažení na <https://www.ivb.cz>.**

Doplňující grafy najdete na webu Živy.

Jan Plesník

ZAUJALO NÁS

Invazní nepůvodní organismy ovlivňují také kriticky ohrožené druhy

Invazní nepůvodní druhy přispěly spolu s dalšími činiteli, jako je rozpad, ničení a ztráta přírodních a přírodě blízkých biotopů, nadměrné využívání zdrojů, znečišťování prostředí cizorodými látkami nebo nemocí, od r. 1500 k polovině všech případů vymření druhů, u nichž máme alespoň nějaké informace. Důvod, proč v nedávné době byly určité druhy vyhubeny nebo vyhynuly, známe asi ve čtvrtině případů: ve 20 % se jako jediná příčina uvádějí invazní nepůvodní organismy.

Manuel-Angel Dueñas ze Střediska pro zemědělství a biologické vědy (CABI International) v britském Wallingfordu se svými kolegy vyhodnotil, jak působí invazní organismy na celosvětově kriticky ohrožené druhy. V době analýzy zahrnoval uznávaný Červený seznam ohrožených druhů, který několikrát do roka vydává Mezinárodní unie ochrany přírody (IUCN), v této kategorii, značící nejvyšší stupeň ohrožení vymizením, celkem 4 635 druhů. Badatelé je rozdělili na pevninské a ostrovní a pečlivou rešerší zahrnující období 1900–2015 získali údaje o tom, jak právě invazní nepůvodní druhy ovlivňují početnost, rozmnožování a genofond jejich populací. Autoři

za tyto druhy nepovažovali plodiny, hospodářská zvířata a stromy poskytující průmyslově využívané dřevo. Působení invazních druhů zahrnovalo predaci, kompetici (konkurenci), mezidruhové křížení, šíření nemocí, činnost býložravců a změny biotopů.

Rozsáhlá rešerše dochází k závěru, že invazní druhy představují závažné nebezpečí pro 14 % kriticky ohrožených druhů suchozemských obratlovců, přičemž v případě ostrovů jde o dvojnásobnou hodnotu. Nejhuře jsou na tom ptáci, u nichž se staly nemalým rizikem pro každý čtvrtý kriticky ohrožený druh. Na ostrovech jde o téměř polovinu (47 %) ptačích druhů, které v celosvětovém měřítku čelí vysoké pravděpodobnosti, že v budoucnu zcela vymizí. Přitom taxony, jež IUCN celkově klasifikuje jako kriticky ohrožené, nejvíce sužuje jen několik málo druhů savčích predátorů, jako jsou někteří hlodavci, kupř. potkani (*Rattus norvegicus*) nebo krysy (*R. rattus*), a zdivočelé kočky domácí (*Felis silvestris catus*), následované dvěma druhy asijských mangust, konkrétně mangustou malou (*Herpestes javanica*) a m. zlatou (*H. auropunctata*).

Pro obojživelníky však představuje největší hrozbu mezi zmíněnými vetřelci chytridiomycetní houba *Batrachochytrium dendrobatidis*, působící především u žab onemocnění kůže vedoucí ke ztrátám solí, poruchám vedení vzruchu a srdeční zástavě. Mezi sladkovodními rybami hodnocenými IUCN jako nejohroženější plní obdobnou roli lates nilský (*Lates niloticus*), známý též jako robalo či okoun nilský, který má v africkém Viktoriině jezeře již na svém domě vymizení několika stovek cichlid rodu *Haplochromis*. Z bezobratlých považují autoři za největší problém pro taxony na samé hranici vymření plže oleacínu růžovou (*Euglandina rosea*). Většina ohrožených druhů, na něž se rešerše vztahuje, se vyskytuje na ostrovech, především v Tichém oceánu a Karibském moři, a také v pevninské Severní a Střední Americe.

M.-A. Dueñas a jeho spolupracovníci ve svém příspěvku zdůrazňují, že regulace a nakládání s invazními nepůvodními druhy by měly být v péči o celosvětovou biodiverzitu považovány za nespornou prioritu, a to i v kontextu tehdy nového základního strategického dokumentu připravovaného Organizací spojených národů. Kchun-mingsko-montrealský globální rámec pro biodiverzitu přijatý v prosinci 2022 během 15. zasedání konference smluvních stran Úmluvy o biologické rozmanitosti skutečně zahrnuje ambiciózní cíl týkající se invazních nepůvodních druhů. [Global Ecology and Conservation 2021, 26: e01476]